

**Asaf
GAVRON**

Smrt v zádech

Pistorius & Oišanská

Asaf Gavron
Smrt v zádech

Z hebrejštiny přeložila
Magdaléna Křížová

Pistorius & Olšanská
Příbram 2019

*Tato kniha vyšla s laskavou pomocí Nadace Český literární fond
a Ministerstva kultury státu Izrael*

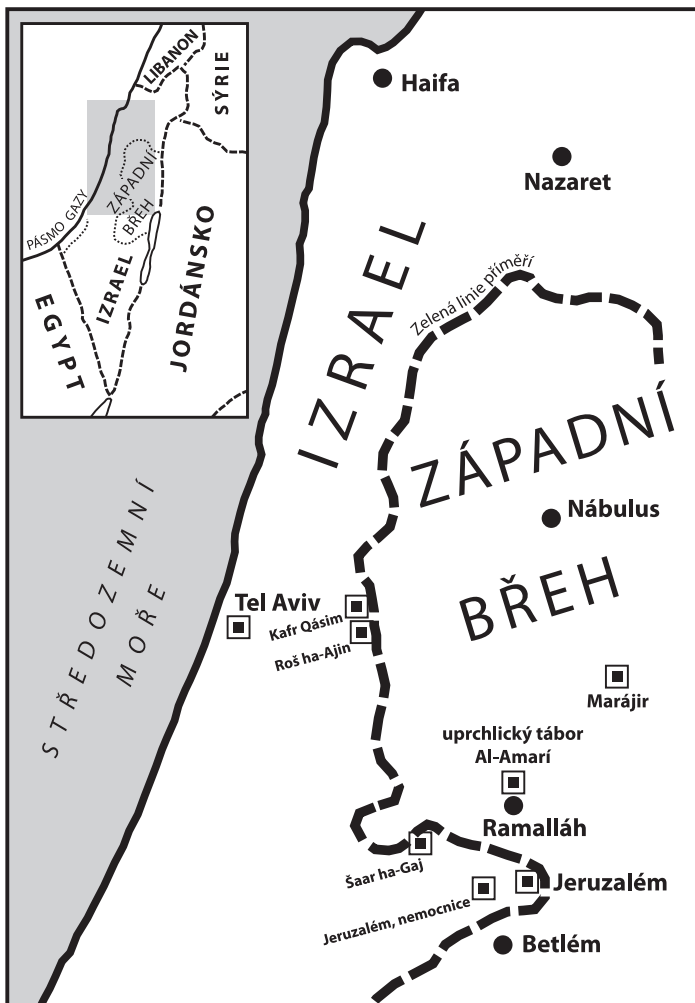
N A D A C E

Copyright © 2010 by Assaf Gavron
Translation © Magdaléna Křížová, 2019

ISBN 978-80-7579-085-9 (PDF)
ISBN 978-80-7579-044-6 (tištěná kniha)

Věnováno mým rodičům

*Jdu tou známou cestou, zastavím u kamene,
kde černý asfalt šplhá mezi skalami,
pomalu snáší se soumrak, od moře vane vítr,
nad rozvalinami Bajt Mahsíru září jitřenka.*

*Báb al-Wáde,
navěky vzpomínej na naše jména,
tudy si naše konvoje razily cestu k městu!
Podél silnice leželi naši mrtví,
železný vrak mlčí jako tichý přítel.*

Báb al-Wád, Chajim Guri, 1949

Toho dne jsem tak jako každé ráno nastoupil na malou devítku a jel jsem do práce. Malá devítka je sdílený taxík velikosti mikrobuse, který jezdí stejnou trasou jako normální devítka. Vlastně je to takový hybrid mezi taxíkem a autobusem. Spojuje v sobě výhody obojího – je levný a spolehlivý jako autobus, ale současně se rychleji proplete ranní špičkou a vy můžete vystoupit kdekoli po cestě.

Co začaly autobusy vybuchovat při teroristických útocích, jezdím do práce a zpátky už jen malou devítkou. A když náhodou přijede autobus dřív, nechám ho odjet a počkám si na tohohle taxíka. Autobus je pro sebevražedného atentátníka snadný terč. O devítce, která obvykle jezdí ráno narvaná, to platí dvojnásob, a taky že se v ní už jednou terorista odpálil. Nevím, jestli jsem o tom tak skálopevně přesvědčený, ale musel jsem Duči svatosvatě slíbit, že budu jezdit jedině malou devítkou.

Vždycky jsem si myslel, že v malé devítce se žádný teroristický útok nestane. Jednak se do ní vejde jen deset cestujících, s řidičem jedenáct. A krom toho má jen jedny dveře vepředu, takže řidič vidí každého, kdo přistoupí.

Ten den jsem jako obvykle nastoupil na naši zastávce na malou devítku. Mohlo být něco před devátou. Byl jasný zimní den, obloha průzračně čistá, slunce svítilo a chodníky byly plné mokrého listí.

Zrovna jsme vjeli do Dizengoffovy ulice, když se na mě obrátila jedna starší babka, pohnula významně očima směrem k tmavému klukovi kousek od nás a zamumlala: „Nezdá se vám ten mladík podezřelý?“ Kluk měl na hlavě čepici a na klíně držel cestovní obal na pánský oblek. „Nebojte se,“ odpověděl jsem jí, „ten vypadá neškodně.“

Ale ještě chvíli jsem z něj nespouštěl oči. No jo, běželo mi hlavou, oni mívají ty pásy s výbušninou. Takový pás s výbušninou musí být celkem skladná věc, když ji můžou nosit na těle pod košilí. Čili je docela dobře možné, že v tom obalu na pánský

oblek vůbec není žádný oblek, ale pás s výbušninou. Řekl jsem té paní: „Nic se nestane, nebojte se.“

Stařenka nedůvěřivě protáhla obličej a pak se obrátila na mladíka, který seděl vedle ní z druhé strany. My tři jsme zabírali sedadla vzadu, zatímco ten přičmoudlý týpek, který se jí nezdál, seděl vepředu. Stařenka něco pošeptala tomu druhému klukovi. Ten se podíval směrem, kde sedělo podezřelé individuum, pak přimhouřil oči, zavrtěl hlavou a ukazovákem naznačil zamítavé gesto. To mě uklidnilo. Člověk je někdy zbytečně paranoidní. Proč jsou všichni v téhle zemi pořád tak vystrašení, to se tmavší spoluobčan nemůže ani svézt taxibusem?

Z vysílačky u řidiče si stěžoval kolega taxikář, že dneska je nějak mrtvo. V rádiu běžely zprávy o sebevražedném atentátu na autobus ve vádí Ara. Cestující v taxibusu mlčky poslouchali. Pak začala hrát nějaká písnička od Kaveretu, už nevím která.

Na Žabotinského ulici stařenka vystoupila. Nevěřila našemu úsudku. Když došla ke dveřím, vrhla dlouhý pohled na snědého mladíka v čepici a s obalem na oblek na klíně. On jí pohled opětoval. V tu chvíli mě nenapadlo, že jí svým pohledem možná něco říká. A jestli mi problesklo hlavou, že ta babka možná ví, co dělá, a že bych měl pro jistotu taky vystoupit – tak jsem tu myšlenku hned zavrhl. Na žádné „pro jistotu“ nebyl čas. Jo, kdybych věděl, že mám pár minut k dobru, asi bych vystoupil a kousek se prošel, ale já čas neměl. Kdo taky má dneska čas?

„Lidi ztrácej nervy, co?“ prohodil ten kluk vedle mě. Měl nákrátko zastřižnou bradku a na nose velké stříbrné sluneční brýle. Namelírované vlasy mu držely vyčesané pořádnou vrstvou gelu. Se svou vizáží vypadal spokojeně. Usmíval se, působil sympaticky. Giora se jmenoval. Teď to vím. Giora Guetta z Jeruzaléma. „Je to na hlavu, tahle paranoia,“ odpověděl jsem. Kluk mlčel, ale po pár vteřinách dodal: „Ale tamten vypadá v pohodě, ne?“ Znovu jsem se podíval na tmavého mladíka vepředu. Nebyl jsem si stoprocentně jistý. Jenže co je dneska na sto procent? „Jo, přijde mi úplně normální,“ řekl jsem.

Giora i já jsme se zadívali z okna, každý na své straně. Byl chladný zimní den, ale slunce svítilo ostošest. Viděl jsem billboard s reklamou na film *Příšerky s. r. o.* a dodávku mlékárenské

firmy Gad. Přistoupil dělník ze stavby a hlasitě si postěžoval: „No to je dost, dva poslední autobusy mi ani nezastavily.“ Dělník měl dvě malé dcery, jak jsem se později dočetl na Ynetu. „Lidi dobrý, čas jsou peníze! Mám já snad času na rozdávání?“ „To nemá nikdo, milej pane,“ odušila jiná žena v taxibusu.

Na malé devítce mám nejradši, jak efektivně hospodaří s časem. O tomhle zrovna něco vím, je to moje profese. Například kupování jízdenek a vracení drobných se v hromadném taxíku odbývá za jízdy, ne jako v autobuse, který stojí na zastávce, dokud si celá fronta nekoupí u řidiče lístek. Nebo jak si řidiči rozměňují peníze s kolegy taxikáři, co jedou z opačné strany: domluví se přes vysílačku, připraví si bankovky, otevrou okénko, a když se míjejí, předají si to během vteřinky pěkně z ručky do ručky. Taky se mi líbí jejich dynamický styl jízdy – vecpou se všude, házejí myšky, předjíždějí i autobusy (kterým mezi sebou, když se baví přes vysílačku, přezdívali „mamuti“) a vjedou přitom klidně do protisměru, nahánějí drahocenné vteřiny projížděním semaforů na oranžovou, a když se chtějí vyhnout zácpě, vezmou to oklikou postranními ulicemi, improvizují. Jsou to kaskadérské kousky a je docela zábava je při tom sledovat.

Giora Guetta mi poklepal na rameno. Trhnul jsem sebou, ale byl to on. Všiml jsem si teď, že drží v ruce elektronický diář, Palm Pilot. V duchu jsem si řekl, hele hochu, nemachruj, taky mám svůj Palm. I když to nebyla tak úplně pravda. Před dvěma měsíci se mi rozbil.

„Mohl bych vás o něco poprosit?“ zeptal se. „Kdyby se mi náhodou něco stalo, mohl byste vyřídit Šuli, to je moje holka v Jeruzalémě, že...“ Zarazil se a přemýšlel, ale nepřišel na to, co by měl být ten vzkaz.

V duchu jsem se ušklíbl. Co to mele? Kdyby se mu náhodou něco stalo? Teď už s tím začíná taky? Budiž, stará babka má právo být ustrašená, kdoví co zažila za holokaustu, ale proč on? A tak mu povídám: „Jestli se něco stane, pochybuju, že bych zrovna já zůstal naživu, abych vyřizoval nějaký vzkazy. Ale nebojte, nic se nestane.“

„Já vím, že nestane,“ řekl. „Ale kdyby náhodou... Jestli chcete, taky můžu něco někomu vyřídit, jako kdybych třeba... Chápete.“

„Ani ne,“ řekl jsem bez přemýšlení, ale pak mě napadlo, že na tom třeba něco je. Kdoví, možná bych měl zanechat nějaký vzkaz. Nebo poslední vůli. No vážně, měl bych sepsat závěť, pěkně s notářským razítkem. Jeden nikdy neví. Uvědomil jsem si, že kdybych měl někomu odkázat pozůstalost, byla by to nejspíš Duči. Nakonec asi jo. I když nám to poslední dobou skřípe.

A pak jsem se přistihl, na co to myslím. Kurvafix, co je to za úvahy takhle ráno cestou do práce? Závěť. To jsme teda dopadli.

Na zadním skle autobusu před námi se skvěla reklama na levný roaming, příslušník královské gardy před londýnským Towerem a pod tím nápis: „Jedete na dovolenou? Přibalte si náš bezkonkurenční roamingový tarif!“ V rádiu teď mluvil svědek teroristického útoku na autobus ve vádí Ara, řidič, který jel kolem, když to bouchlo, a říkal zrovna moderátorovi: „Ale pořád to vidím optimisticky. Jo, vidím. Vidím to optimisticky.“ Jedné ženě v taxibusu zazvonil telefon a ona ho zvedla. Vytáhl jsem notýsek a tužku – co se mi rozbil Palm, vrátil jsem se do středověku – a poznamenal jsem si: *Zjistit ceny nemovitostí na N. Zélandu. Probrat s Duči.*

Obrátil jsem se na toho kluka vedle. „Takže vy jste z Jeruzaléma? Já vlastně taky, původně.“ Ale viděl jsem, že myšlenkami bloudí bůhví kde. A pak mě napadlo, že lidi mívají předtuchy. Jako se objevovaly různé náznaky u Daniho Lema z doby krátce před jeho smrtí, třeba ta básnička, co ji napsal měsíc předtím, než se to stalo. Nebo se říká o vojácích, co padli, že se při posledním telefonátu rozloučili jinak než obvykle, tak nějak víc, nebo že v posledních dnech života říkali různé věci, jako by šestým smyslem vycítili, že se něco chystá.

Na druhou stranu lidi navykládají spoustu nesmyslů. Jenom u těch, co brzo nato umřeli, si to víc pamatujeme. Taky už jsem jednou měl předtuchu blížící se smrti. V noci mi nad hlavou přeletělo hejno ptáků. Říkal jsem si, zvláštní, ptáci takhle za tmy, to bude nějaké zlověstné znamení. A přesto jsem neumřel. Pořád jsem naživu. I po tom, co se stalo v malé devítce a co se stalo v Šaar ha-Gaj a v ulici Emek Refaim. Po tom, co se stalo s Fahmím.

Řekl jsem mu: „Už to pusťte z hlavy, je to blbost.“

Usmál se. Vstal jsem, mávl mu na pozdrav a beze slova vystoupil z taxibusu. Neohlédl jsem se ode dveří za tím tmavším klukem. Myslím, že jsem to neudělal, protože jsem ho opravdu nepovažoval za potenciálního teroristu. Ale možná že jsem ho prostě nechtěl uvést do rozpaků.

Vešel jsem do Dizengoffova centra. Kvůli všem těm teroristickým útokům a zvýšeným stupňům ohrožení to u vchodu vypadalo trochu jako u bran vojenské základny – zátarasy, kontroly, bezpečnostní rámy, které pokaždé zapípají, což ovšem nikdy nepřiměje ochranku, aby se pokusila najít příčinu – tak proč nás s tím buzerujou, jen aby do nás naprali trochu toho elektromagnetického záření?

Každý den mě v Dizengoffově centru kontrolovali trochu jinak – jednou jsem musel vyndat peněženku nebo telefon, jindy po mně jen přejeli detektorem kovů, občas mě pustili bez kontroly a pak si mě zavolali zpátky, jako by se jim zdálo, že jsem podezřele přidal do kroku, že se jim snažím proklouznout. Po jednom zvlášť tragickém útoku chtěli ráno u vchodu od každého občanku a postavili ještě druhý bezpečnostní rám u výtahů k administrativní části budovy, sotva sedm metrů od první kontroly u vchodu. Zůstal tam dva dny a pak ho zase odstranili. Uplynul další den a najednou nikdo nepotřeboval vidět ani tu občanku. A pak přišel další velký útok a zase ji chtěli.

Nemínil jsem to řešit. Nic jsem nenamítal, nerozčiloval jsem se. Ani když mě nechali projít a pak si mě zavolali zpátky, ani když přidali další bezpečnostní rám se sekuritákem, který mě šacoval pár kroků od předchozí kontroly. Ani když jsem musel sundat tašku, rozepnout zip, vytáhnout peněženku a z ní občanku, strčit jim ji pod nos a vidět, že se na ni ani nepodívali – i kdyby na ní byla Arafatova fotka, nezajímalo by je to.

Rozhodl jsem se, že je prostě nechám dělat svou práci. Ne že bych si myslel, že je tak potřebná a důležitá a že bohužel není zbytná, ale prostě jsem neměl náladu se s někým dohadovat. K čemu by mi bylo, kdybych si stěžoval nebo odmítl ukázat občanku? Vídám lidi, kteří se s nimi hádají, a chápu je, ale stejně jim to nepomůže, je to jen ztráta času. Jako když se fotbalisti

vztekaří na rozhodčího, že odpískal penaltu – viděl už někdy někdo, že by hráč rozhodčího přesvědčil, aby penaltu odvolal?

Ten den stála před vchodem do Dizengoffova centra pojízdna stanice pro dárcce krve. Záslužná věc, to dárcovství. V nemocnicích je teď kvůli vlně teroristických útoků nedostatek krve na transfúze. Ale já neměl času nazbyt. Zamířil jsem k výtahům a vyjel nahoru do kanceláře. Výbuch jsem neslyšel. Jiní lidé ano. Byl slyšet dole. Byl slyšet nahoře v kanceláři. Teroristický útok je rána jak z kanonu. Dělá obstojný kravál. Ale já nic nevěděl, byl jsem ve výtahu.

Ne že by tomu zadunění někdo v tu chvíli přikládal důležitost. Něco bouchá v jednom kuse: letadla, stavební práce, bouřky, pády všeho druhu. Takže v práci vypadali všichni celkem nevzrušeně. Šel jsem chodbou k naší kanceláři a cestou jsem tak jako každé jiné ráno nakukoval do dveří a zdravil kolegy. A oni se tak jako každé jiné ráno usmívali a odpovídali mi na pozdrav.

V našem kanclu jsem pozdravil Rona a Ronena a Ron se mě zeptal: „Slyšels, jak to bouchlo?“ A já na to: „Ne, co bouchlo?“

Trvalo ještě pár minut, než se ukázalo, že došlo k sebevražednému atentátu nedaleko odsud, přímo v centru Tel Avivu, a než jsme si v relaxační místnosti pustili televizi a viděli ve zprávách grafiku s mapou ulic a maličkatým plamínkem, označujícím místo útoku kousek od divadla Ha-bima, a dozvěděli jsme se, že pravděpodobně někdo odpálil autobus.

Hotové mezinárodní napětí v naší kanceláři. Kdo byl v práci, přišel se dívat na zprávy. Kdo nebyl, ještě se nějakou dobu neukázal, protože policie uzavřela vjezd do centra. Každou chvíli jsem musel zvednout mobil a vysvětlovat, že jsem naživu a nic se mi nestalo. „Neboj, mě jen tak nedostanou,“ odpovídal jsem. Po čase už jsem přijímal hovory a rovnou ohlásil: „Krokodýl u telefonu, žiju, kdo volá?“ Ozvali se i známí, se kterými jsem nemluvil léta. „Ještě že máme ty teroristický útoky, aspoň se jednou za čas slyšíme,“ vtipkoval jsem. A pak telefon zvonit přestal, protože přetížená mobilní síť zkolabovala.

Na Ynetu psali o deseti mrtvých Izraelcích a jednom teroristovi. Skóre 10:1. Židi prohráli s rozdílem devíti životů. Tomu se říká solidní debakl.

Chvíli jsem pracoval. Musel jsem zavolat Ivanovi, našemu švýcarskému klientovi, a vytáhnout z něj, co přesně od nás potřebuje. Pak jsem vyřizoval další telefonáty a e-maily, připravil nějakou dokumentaci a nakonec za mnou přišel Ron a povídá: „Taxibus, linka devět. Tím jezdíš taky, ne?“ Zvedl jsem oči od počítače. „Cože?“

„Taxibus, linka devět.“

„Jasně, malá devítka. A co s ní?“

„Ten terorista se odpálil v taxibusu linky devět. Tím přece jezdíš do práce.“

„Ty vole, nekecej.“ V prvním okamžiku mi prolétlo hlavou, no nazdar, jak teď budu dojíždět? Ti hajzlové jsou schopní vyhodit do povětří jakýkoli dopravní prostředek. To se jako mám odteď vozit do práce soukromým taxíkem? Nebo koupit další auto? A kde na něj vezmu...?

Otevřel jsem znovu Ynet. Všichni cestující v taxibusu mrtví. Ale zřejmě to nebyl ten, kterým jsem jel. Připadalo mi, že to neodpovídá, jiný čas, jiný směr. A to místo, kde se to stalo – ulice 11. dubna, kde to vůbec je? Takových taxibusů se po centru pohybují desítky, malá devítka má intervaly devět minut „Neuvěřitelný,“ povídám kolegům. „Malá devítka, tou jezdím každý ráno do práce. Terorista si mohl klidně přisednout i ke mně.“

Teprve pak jsem si vzpomněl na toho tmavšího mladíka s obalem na pánský oblek. A na tu starou babku, které připadal podezřelý, a jak jsem ji uklidňoval, že se nemá čeho bát. A na kluka, co mě poprosil, abych předal vzkaz jeho přítelkyni. To mě podrž, pomyslel jsem si. Musím s ním mluvit.

Zazvonil mobil. „Tady Krokodýl, žiju,“ řekl jsem do telefonu. „Ha ha,“ ozval se ze sluchátka Jimmy. „Nazdar, Jimmy,“ řekl jsem. „Proč mi hlásíš, že žiješ?“ zeptal se. „A proč ne?“ odpověděl jsem. „Hele, poslouchej. Příští pondělí je v Bruselu důležitá schůzka, jde o...“ Vyslovil mizerně napodobeným francouzským přízvukem třípísmenné jméno velké nadnárodní korporace. „Pojedeš se mnou?“ „No a mám na vybranou?“ „Ne. Řeknu Gili, ať nám zarezervuje letenky a hotel. Nastuduj si to a koukej mít do té doby hotovou perfektní prezentaci. Jo, a nezapomeň na firemní poradu zítra.“ Jimmy zavěsil, ani nečekal

na odpověď. Vždycky to típne bez rozloučení. Jednou mi vysvětloval, že si nemůže dovolit ten luxus ztrácet čas podobnými zbytečnostmi. Mimochodem Jimmy se ve skutečnosti jmenuje Rafi. Celým jménem Rafi Rafael, nebo teda správně Rafael Rafael, u nás v kanclu řečený Rafan. Výkonný ředitel společnosti Times Arrow. Jinak taky záložní důstojník armádního letectva, kde měl na starosti time-management jednotek.

Zavolał jsem Duči a nechal jí v hlasové schránce vzkaz: „Ahoj, neumřel jsem při teroristickým útoku, jestli tě to teda zajímá. Příští týden letím do Bruselu. Tak zatím.“

Později během dne začali ve zprávách mluvit o pásu s výbušninou. Jeden z očitých svědků vypověděl, že terorista měl na hlavě šedivou čepici, na klíně držel cestovní obal na pánský oblek a seděl vepředu hned za řidičem. Teprve v tu chvíli mi to došlo.

Srdce mi přestalo tlouct a dech se zastavil.

A pak zase začalo srdce pumpovat krev a plíce nabírat vzduch, protože tak už to tyhle orgány dělají, když člověk žije.

Šel jsem zpátky do relaxační místnosti. Všichni už se rozešli do svých kanceláří, ale televize běžela dál. Reportér Dani Ronen mluvil o obalu na oblek. Krátce, nervózně jsem se zasmál. Z toho šoku. Šel jsem na záchod, udeřil jsem zaťatými pěstmi do mramorové desky vedle umyvadla. Zaplavovala mě vlna bolesti a nevolnosti. Pokusil jsem se zhluboka dýchat. Zíral jsem na sebe v zrcadle. Čí to je, tahle šklebící se tvář. Neznám ji. Tohle není můj obličej. V hlavě jsem měl mlhu. Ve spáncích mi tepalo, jako by do nich někdo bušil kladivem. Potřeboval jsem okamžitě ven, na vzduch. Chrstnul jsem si do tváře studenou vodu.

Vyšel jsem na ulici a mechanicky zamířil k místu útoku. Šel jsem Dizengoffovou ulicí, minul obchod s obuví a galerii, pak jsem zahnul doprava a zastavil se před muzeem nedaleko divadla Ha-bima, hned vedle pošty.

Od rána uplynulo pár hodin. V ulici už panoval běžný provoz. Silníci omyli, odklidili vrak taxibusu i střepy z něj, odvezli těla mrtvých nebo to, co z nich zbylo, co bylo jejich, co byli oni. Už tu nestály ani policejní zábrany, nic.

Jako zázrakem – takhle to vždycky říkají ve zprávách, „jako zázrakem“ – se nic nestalo kolemjdoucím ani cestujícím v dalších autech. Nikdo ani škrábnutí. Jen těch jedenáct mrtvých v taxibusu a jedno na uhel spálené auto u chodníku (jeho majitel, mladík jménem Amir, který ho tam nechal stát a jen si odskočil na poštu zaplatit pokutu za parkování, nedostal za zničené auto od pojišťovny ani šekel, protože zastavil na zákaz).

Slunce tiše žhnulo na obloze, sesílalo dolů ostré paprsky. Autobus zahučel a vypustil z výfuku oblak černého kouře, který za ním vlál jako urousaný plnovous. Zadíval jsem se na mokré fleky na asfaltu, pozůstatky toho, jak vymývali krev ze silnice a z chodníku. Auta, motorky a dodávky lhostejně projížděly kolem. Uplynuly dvě a půl hodiny a jako by se tu nic nestalo.

Tedy skoro. Někteří řidiči zpomalili, podívali se na ty mokré skvrny a pak teprve pokračovali v cestě, na chodníku plápolalo pár náhrobních svíček a postával tu hlouček přihlížejících, kteří něco vykřikovali nebo plakali. Leckterý z nich věděl, co by se mělo udělat. A neváhal se o svůj recept podělit. Postřílet je všechny, ozývalo se. Pomstít se, sebrat jim všechno, dát jim, co chtějí, poslat tam armádu, stáhnout odtamtud armádu.

Nakoukl jsem do dvora jednoho z domů. Nevím, co mě tam tak táhlo. Možná mě upoutal ten strom, starý olivovník, který jako by ani nepatřil sem, do moderního centra Tel Avivu, na tuhle ulici, ale rostl tam, starý olivovník na plácku za domem. Zadíval jsem se na ten olivovník, vešel jsem na dvůr a zamířil jsem blíž, nespouštěl jsem z toho stromu oči. A najednou jsem na jedné větší větvi, kousek nad místem, kde se kmen rozvětvoval v korunu, zahlédl ten přístroj, elektronický diář Palm Pilot toho kluka, co seděl vedle mě.

„Dobré ráno, Fabmí.“

Jestli je to celé jeden dlouhý sen, ještě jsem se z něj neprobudil...

„Jakpak ses dnes vyspal? Ukaž, podíváme se ti na žorničky...“

Nenávidím to bodavé světlo. Nenávidím, když mě omývá. Proč mě sakra ta ženská nenechá na pokoji?

„A teď se půjdeme pěkně umýt, ano, Fabmí? Tvoje nejoblíbenější část dne, ha ha...“

Běž pryč, Světlanó, vypadni odsud, sakra. Nechci tě tady.

„Ale ale... copak? Dneska nemáme náladíčku? Ty se nám tváříš nějak přísně, člověče. Počkej, podívám se, co tě dneska čeká. No vida, masáž! Pěkně si tě prohněteme, bude se ti to líbit, uvidíš...“

Plavu v moři, proud mě nadnáší. Vidím pobřeží, ale nemůžu k němu. Odliv mě stahuje zpátky. Na břehu vidím Bilála.

„Tak, pěkně. Takhle se mi to líbí. Hodný kluk.“

Nenávidím to... Nejsem tady, ale kde jsem to byl, než přišla, než mě vytrhla z myšlenek?

„Aha, teď tady koukám, že budeš mít odpoledne návštěvu. Kdopak to za tebou dneska přijde? Že by dámská společnost?“

Kde jsem to jen byl... Plavu v moři, proud mě nadnáší. Kde je máma? Kde je Lulu? A Raná? Kde jsem to byl, než přišla a vyrušila mě... S Bilálem... S Krokodýlem... Někde jsem... Ve vesnici? V uprchlickém táboře? V Tel Avivu? Ano, v Tel Avivu...

Šafiqem to celé začalo, v Tel Avivu. Chtěl si prý s řidičem zakouřit. Takhle nám to aspoň později řidič vyprávěl. Sundal si pás s výbušninou, strčil ho do kufru auta a zabouchl. Pak si zapálili cigaretu. Nakonec si sedl na zadní sedadlo a oblékl si ten pás. To už byli v Jaffě. Potom Šafiq nasedl do taxíku směr Tel Aviv...

Bilál přivedl člověka, který se vyzná v Židech a taky zná dobře Tel Aviv. Řekl Šafiqovi, že má jít na Rabinovo náměstí, k semaforu, kde vždycky stojí hodně lidí. Vysvětlil mu přesně, kam se má postavit, na roh které ulice, v kolik hodin. Ale pak

jsme viděli ve zprávách na 50. kanálu a na Al-Džazíře, že nastoupil do autobusu. Takže žádné náměstí. Žádný semafor...

Co mi to...

„Tak, to je ono, Fahmí, a netvař se jak boží umučení, je to jenom voda, musíme tě přeci umýt, abys byl bezky čistounký na tu svoji dnešní návštěvu... A ještě tě vydrbeme za ušima, tak, ano, tak se mi to líbí...“

Nech toho, krávo jedna blbá, jaká návštěva, co to vykládáš, kde jsem to skončil? Kde jsem to skončil... Útržky vzpomínek... Přestaň, děláš mi v nich nepořádek. Všechno se mi to pomíchalo. Semafor... Šafíq...

Šafíq. Vůbec nepochopil, co mu ten expert na Židy řekl. Vystoupil z taxíku, s hladce oholenými tvářemi, s novým sestřihem a v oblečení, které mu dal Bilál, šel a nasedl do autobusu. Byl to taxibus, říkali pak v televizi. Vykládal to ten jejich kašpar, Dani Ronen. Jak tam přišel, nasedl si, zaplatil. Co asi prožíval v tu chvíli, těsně před tím, než se ocitl v ráji? Jak se asi mohl cítit? Určitě byl vyrovnaný a šťastný. Za malý okamžik bude v ráji. Nejkrásnější pocit, co kdy zažil, tisíckrát krásnější, než si představoval. Ta chvíle nastala.

A co já, s Krokodýlem, s tím tmavozeleným granátem tenkrát v Tel Avivu, jak jsem se cítil já? Co se mi honilo hlavou?

Šafíq věděl, co dělá. Chápal to. Na rozdíl ode mě. Na semaforu naskočila zelená. Řidič toho maličkého autobusu sešlápl plyn a otočil volantem. Ten řidič i ostatní lidi uvnitř spěli celý život k téhle jediné chvíli. Všechno směřovalo k tomuhle okamžiku. Každé potáhnutí z cigarety, každé mrknutí oka, každé polknutí sliny, každý úder kladivem, každý pocit, každý pohyb, každé nadechnutí, každá myšlenka, každé slovo jednoho každého z cestujících uvnitř toho mikrobuse. Přesně k téhle chvíli. Teď. Šafíq se zvedl a obrátil se k ostatním pasažérům zády. Stiskl tlačítko a jeho tělo zadunělo olbřímí silou, babylónskou, ryzí, horoucí silou...

„Tak, a jsme hotoví. Teď jsi krásně čistý, jako ze škatulky. Dokonce ani ta jizvička na čele už není skoro vidět. Kdybys viděl jiné moje pacienty tady, jak jsou zřízený, zohyděný, brůza. Celoživotní mřzáci.“

Ale ty vypadáš úplně nedotčeně. Hned můžeš přijímat hosty. A kdo za tebou teda dneska přijde, Fahmí? Kohopak by sis tu přál? Tátu? Nebo mladší sestru? Nebo tu svou sympatickou přítelkyni?“

Žádná přítelkyně, ty huso blbá, přestaň už žvanit, rušíš mě. Kde jsem to skončil... Kráva jedna, pořád mi přerhává myšlenky...

Táta. Dobrý člověk. A smutný, od té doby, co máma... Ale ne, není, není, není, nemůže... „Fahmí, tohle mi nesmíš udělat. Ty ne.“ „Neboj se, táto, já nic nedělám.“ Stál přede mnou, zakrýval mi výhled na televizi, s tou svou mohutnou lví hřívou šedivých vlasů. Jeho hnědé oči plné hněvu mě probodávaly pohledem. „Táto, nevidím přes tebe. Můžeš jít kousek stranou, chci se dívat...“ „Vím, co děláš. Vím o Bilálovi. Pokud jde o něj, nechápu to, vůbec nechápu, kam dal rozum. Nad Bilálem už jsem zlomil hůl. Ale ty? Vždyť tys mi... tys mi dal slib. Slíbil jsi mi, že půjdeš studovat na univerzitu do Bír Zajt... Však mě z tebe jednou trefí šlak...“ „Vždyť jo, táto, splním, co jsem ti slíbil. Půjdu studovat. Neboj se.“ Bilál mi pak říkal, proč ses tak omlouval? Proč ses před ním tak kroutil a podleжал jsi mu? Vždyť on jim dovolil, aby po něm celý život šlapali, aby ho ponížovali, ale to je jeho věc...

Ne! Nedotýkej se mě tam, Světlano, ty mrch...

„No tak, Fahmí, nešij sebou, prosím. Jenom tě osuším ručníkem, vidíš? Hezky pomalu, jemně, teď budeš pěkně čistounký, voňavý a krásný, připravený na masáž, než ti přijde návštěva... Ano?“

Jmenuju se Ejtan Enoch. Všichni mi ale říkají Krokodýl, podle hebrejské zkomoleniny mého jména, „Tanin“. Ejtan, Ejtani, Ejtanin, Tanin – a jsme u krokodýla. Tolik k evoluci mé přezdívky. A moje příjmení je prý nakonec taky zkomolenina, protože původně se ten chlápek v bibli jmenoval Chanoch. Vysvětlil mi to jeden osadník ze Západního břehu, který mi zavolal v době, kdy mi telefonoval v jednom kuse kdekdo, po té sérii teroristických útoků.

Vyrůstal jsem v Jeruzalémě, ale žiju v Tel Avivu. Pracuju ve firmě, která se jmenuje Times Arrow. Anebo taky „Tajmsaro!“, pěkně důrazně a s japonským přízvukem, když se představujeme našim bohatým klientům z Dálného východu.

Starší brácha se kvůli teroristickým útokům před půldruhým rokem sebral a s manželkou a třemi syny z Izraele odjel. Máme bohatou babičku, která bydlí ve Státech, v Marylandu, a ta nám všem nabídla, že se můžeme nastěhovat k ní. I moje mladší sestra Dafdaf zvažuje, že tam s manželem odejde. Všichni tři máme i americké občanství, protože naši se ve Spojených státech narodili. Táta prožil dětství v Marylandu, v krásném, idylickém městečku uprostřed zeleně. Máma pochází z Denveru. Do Izraele přišli, ještě než jsem se narodil. Bůh suď, co jim zatemnělo mysl, že se vypravili zrovna sem. Kdykoli přijedu do Ameriky na návštěvu, pokaždé mi nad tím znovu zůstane rozum stát. Kdoví, třeba je vzrušovalo, že můžou být u toho, když se rodí mladý židovský stát. Anebo je lákala ta exotika. Táta měl velké vize. Chtěl tu mladou zemi naučit mazat si na chleba arašídové máslo. Jochanan Enoch, americký podnikatel, investor, dovozce. Ale jak se ukázalo, mladý židovský stát se nijak netrásl na to, až mu někdo doveze arašídové máslo. Každopádně ne to tátovo.

Když se na rodiče koukám teď, vidím, jak každý teroristický útok vytluče další cihlu ze zdiva jejich vzdušného zámku. Jejich chyba. Těžko nám můžou vyčítat, že každý z nás bere při první příležitosti nohy na ramena, ale mrzí je to hodně. Od-

hodlali se k těžkému životnímu kroku. Byli mladí, když se rozhodli opustit pohodlný život v Americe a zamířili do téhle rozpálené, necivilizované země, kde se s vámi nikdo nemazlí, aby se pokusili vlastními silami z ničeho vybudovat něco. Podnik. Rodinu. Stát. Říkali tomu sionismus.

A pak už jen sledovali, jak se to všechno hroutí a rozpadá se jim to pod rukama. A jejich děti a vnoučata odcházejí do Ameriky.

Já zůstávám. Zatím. Není to tak jednoduché. Jednak si nejsem jistý, jestli vůbec chci pryč, a taky nevím, kam bych šel, a pořád není jasné, jak to dopadne mezi mnou a Duči a co bude dál s mojí prací.

Stál jsem tam s Palm Pilotem v ruce. Na poštu přicházeli lidé a jiní odtamtud vycházeli. Na budově Telavivského muzea umění visel obrovský plakát s nápisem: NA ŽIVOT A NA SMRT. RETROSPEKTIVA VÝTVARNICE OLI ŠAULI-NEGBIOVÉ. Oči mi zavadily o slovo RETROSPEKTIVA. Vydal jsem se pryč. Pěšky. Šel jsem a nezastavoval se.

Přemýšlel jsem, jestli jsem mohl něco udělat. Zabránit tomu. Varovat ostatní cestující, že ten snědý kluk vypadá podezřele. Upozornit řidiče. Ale věnoval by mi pozornost? Fakt je, že řidiči taxibusů se většinou s ničím moc nemažou. Klidně by zajel ke kraji chodníku a začal by toho snědého mládence zpovídat.

Jenže to je to – kdyby zastavil a začal se vyptávat, terorista by prostě zmáčkl tlačítko nebo zatáhl za šňůrku nebo –

Ale proč to neudělal dřív, ještě předtím, než jsem vystoupil? Co mi zachránilo život? Co to bylo za dlouhý prst Boží, který se mě zázračně dotkl a daroval mi milost? Jaký to má smysl? Když jsem vystupoval u Dizengoffova centra, přistoupili do taxibusu další, a pamatuju si, že jedné holce řidič řekl: „Je mi líto, slečno, počkejte si na příští spoj, jede hned za mnou.“ Terorista si vyčíhl moment, kdy se taxibus zaplnil do posledního místa, a pak...

Kdybych na všechny zařval, ať si dávají pozor, vyhodil by nás okamžitě do povětří. Kdybych to oznámil řidiči a ten s ním začal mluvit, dopadlo by to stejně. Kdybych zavolał policii

nebo to nahlásil ochrance u Dizengoffova centra, tak jako tak by nestihli zasáhnout. Když se to vezme kolem a kolem, říkal jsem si, zatímco jsem šel ulicí a z nebe padaly první šedavé kapky deště, mám svědomí čisté. Beztak bych nic nezmohl, ten snědý kluk se přišel odpálit a udělal by to v každém případě. Jediné, co bylo v mých silách, bylo zachránit aspoň sebe. A to jsem taky udělal. I když nevědomky.

Ještě chvíli jsem nad tím dumal, když vtom mi došlo, že takhle lacino se z toho nevyvlíknu. Něco jsem přece jenom mohl udělat. Nemusel jsem tak sebevědomě tvrdit, že ten snědý mladík není terorista. Mohl jsem zachránit aspoň toho, co seděl vedle mě. Kluka, jehož jméno jsem v té době ještě neznal, ale dneska už vím, že se jmenoval Giora Guetta.

Mohl jsem mu zachránit život, poněvadž se mě na něj přece zeptal, hned potom, co vystoupila ta stařenka, ale ještě než jsem vystoupil já. Pamatoval jsem si každé jeho slovo, jeho hlas i způsob, jak to řekl, podíval se mi do očí, zazubil se, naklonil hlavu trochu na stranu a povídá mi: „Ale tamten vypadá v pohodě, ne?“ A já jsem řekl: „Jo, přijde mi úplně normální.“

Proč jsem mu odpověděl zrovna takhle? Ale já vím proč. Protože mám po krk těch paranoidních, hysterických reakcí, jaké vídám u Duči, a tak prostě sklouzávám k opačnému extrému: „Nic se neděje, všechno je v pohodě, nemůžeme se pořád všeho bát a fňukat a litovat se.“ Může za to Duči, je to její vina. To ona mě připravila o racionální úsudek. Nebýt jejího destruktivního působení, nebýt těch roků prožitých ve stínu její chronické neurózy, neustálého očekávání hrozící katastrofy, možná bych byl schopný se střízlivě zamyslet a říct: „Víte co? Já si nejsem jistý. Možná je to doopravdy terorista.“ A pak by třeba Giora vystoupil se mnou. Kdoví.

Útroby mi sevřel hlad a já zatoužil zakousnout se do něčeho masitého. Zastavil jsem se v baru BaraBush a objednal si hamburger, který se podle jídelního lístku jmenoval Kanibal má hlad. Čekal jsem u baru. V malé televizi za barem běželo zpravodajství, Dani Ronen s vážnou tváří mluvil a přitom střídavě zvedal a svráštoval to svoje husté obočí, zvedal a svráštoval. Neslyšel jsem, co říká, ale vlastně na tom nezáleželo. Stejně říká

vždycky totéž: poslat víc vojáků, uvolnit, uzavřít, obklíčit, svraštit obočí, zahájit protiútok, jednat, kabinet zasedl a kabinet rozhodl a tihle se přihlásili k útoku a tamti se distancují. Šel jsem si opláchnout ruce, asi z neodbytného pocitu, že mi na nich ulpěla krev, a cestou zpátky ze záchodu jsem si vzal ze stojánku pohlednici, na které byl jen nápis: „JDI!“ Velkým černým písmem. „JDI!“ Nechápal jsem, kdo po mně chce, abych někam šel, a proč. Za velkým oknem nebe otvíralo a zavíralo svá obří mokrá ústa. Vyšel jsem mu vstříc, v ruce papírový sáček s hladovým kanibalem a v kapse příkaz: „JDI!“

Doma jsem položil na talíř hladového kanibala a vedle něj hranolky, které mi k němu přibalili, vyhrnul jsem si rukávy a chystal se s ním naložit po zásluze. Moje tělo úslužně spolupracovalo: oči si zálibně prohlédly lákavý vzhled hamburgeru a vyslaly signál mozku, který se jal udílet rozkazy jednotlivým částem těla. V puse se mi seběhly sliny a cítil jsem, jak žaludek vypouští trávicí šťávy, aby jimi přivítal toužebně očekávaného hosta.

Zabzučel zvonek u dveří. Podíval jsem se na stěnu a pak na kanibala před sebou a rozhodl jsem, že neotevřu. Rozhodl jsem, že se najím.

O chvíli později se ozvalo harašení klíče v zámku a cvaknutí kliky, něčí kroky.

„Proč jsi mi neotevřel?“

„Nazdárek, Duči, promiň,“ houkl jsem plnou pusou, kterou jsem si honem nacpal velkým soustem, než mě uvidí, aby hned první pohled na mě dostatečně výmluvně ilustroval situaci. Ukázal jsem na talíř před sebou. Podívala se tím směrem. Pohled v očích měla nastavený do polohy „hněv“.

„Proč nebereš mobil? Co děláš doma takhle uprostřed dne? Slyšel jsi o tom útoku?“

„Jo, jo.“ Prohrábl jsem aktovku. „To snad ne. Asi jsem nechal telefon v práci.“

„Dovedeš si představit, jak jsem trnula hrůzou? Tos nemohl zavolat?“

„Tak se nezlob, myslel jsem, že máš stejně pln... Moment, ale já ti volal! Ty sis neposlechla ten vzkaz?“

„Dostala jsem vzkaz, jeden. Že žiješ. Fakt díky. Nehledě na to, že jsi mi ho tam nechal dobrý dvě hodiny po tom, co to bouchlo.“

Překvapeně jsem se na ni podíval. Nevěděl jsem, co na to říct.

„Stalo se to v malý devítce, Krokodýle. Ve čtvrt na deset ráno! Co sis myslel? Že nebudu mít o tebe strach?“

„Víš přece, že vystupuju vždycky u Dizengoffova centra. A tohle se stalo dál, až u divadla. Neviděla jsi televizi, kde blikal na mapě ten malej plamínek? Hele, sleduj.“ Našel jsem ovladač a stiskl tlačítko. Právě tam hovořil Dani Ronen a jeho obočí. „Nechal jsem ti zprávu, že žiju. Nechápu, o co ti jde.“

„Já vím, to jsem si poslechla, ale...“ Slzy. „Já nevím.“ Setřela si je. Stála tam, zranitelná a sklíčená. „Nevěděla jsem, jestli jseš jinak v pořádku. Mohl jsi ještě zavolat. Trnula jsem hrůzou. Nemáš představu, jak jsem se o tebe bála.“

Polkl jsem sousto – ten vyhládlý kanibal byl zatraceně dobrý – a došel jsem až k ní, abych ji objal.

„Všechno bude dobrý, lásko. Fakt mě to mrzí. No tak, pšš, neplakej. Prostě jsem předpokládal, že uvidíš, kde se to stalo, že sis poslechla ten vzkaz a... Jak jsem mohl tušit, že si děláš starosti?“

Vyprostila se mi z náruče. „Aha, takže podle tebe jsem neměla důvod se bát.“ Hlas se jí změnil. Po slzách už nebylo ani památky. „Takže podle tebe jsem prostě hysterická a paranoidní ženská.“

„Nic takovýho jsem neřekl.“

Ted' už tam na druhé straně dozrával vztek, zakulacoval se a kvasil, jako kvalitní víno v sudu. „Jak můžeš být tak necitlivý? Ani jsi nezkusil zavolat znovu. Muselo ti být jasný, že jsem hrůzou bez sebe, děláš mi to naschvál. Chceš mi dokázat, že jsem prostě hysterická kráva... O co ti jde? Víš dobře, že touhle linkou přesně v tuhle dobu vždycky jezdíš. Co sis myslel? Že budu koukat na televizi s nějakým malým plamínkem? O jakým plamínku to vůbec mluvíš?“

„No přece v mapě, co vždycky ukazujou... Duči, neudělal jsem nic tobě naschvál, na mou duši ne. Prostě jsem jenom... Víš, že se to stalo přímo v tom taxibusu, kterým jsem jel? Dal jsem se tam do řeči s jed...“

„Ty hajzle.“ Vzlykla a hřbetem ruky si otřela svoje velké hnědé oči. Posadila se ke stolu a natáhla se pro dva hranolky. „Hele, pomalu s těma hranolkama,“ varoval jsem ji.

„A jaký jsi vlastně měla den?“ zeptal jsem se.

„Jaký bys řekl?“ odpověděla.

Chvilí jsme seděli oba dva mlčky. Pak jsem se znovu zakousl do hamburgeru, ona mi ujídala hranolky a oči přitom upírala kamsi k rohu stolu. Nakonec ke mně vzhlédla. „Co mám s tebou dělat, prosím tě, to mi řekni.“

Najednou mě jako rána mezi oči udeřila ta myšlenka – vždyť já neznám nikoho, kdo zažil teroristický útok. Před pár týdnů byl u nás chlápek, aby nám opravil klimatizaci, a ten říkal, že týden předtím skončil po útoku v Petach Tikvě v nemocnici synovec jeho známého. To bylo asi nejblíží, co jsem poznal nějakou obětí teroru, než se objevil Giora Guetta. A popravdě řečeno ani Gioru Guettu jsem doopravdy neznal. Co to vůbec znamená někoho znát? Vědět, jak se jmenuje? Zdravit se? To, že dotyčný ví, kdo jste? Počet vět, co jste si vyměnili?

„Duči?“ řekl jsem, když jsme večer ulehli do postele.

„Co je?“ zeptala se.

„Kanibal má hlad.“

„Ty jseš na zabití,“ řekla.

Vylezl jsem na ni. Uspokojil jsem ji. Pak si vylezla ona na mě. Druhý den ráno jsem jí musel svatosvatě slíbit, že si vezmu normálního taxíka. A jel jsem do práce taxíkem, i když jsem v životě neslyšel, že by došlo k teroristickému útoku dva dny po sobě na tom samém místě. Navzdory jasné statistice i veškeré logice žijí lidé pořád v přesvědčení, že si teroristi řeknou: „Hele, Ahmede, včera to pěkně klaplo, pojďme si to dneska zopáknout, protože tam určitě zas bude fůra lidí a žádná ochranka.“ Přitom samozřejmě po teroristickém útoku nastoupí na místo činu armáda a policie v plné pohotovosti, každý se tomu místu vyhne obloukem a příbuzní jsou na pokraji hysterie. A tak jsem to Duči taky řekl.

„A co osmnáctka na Jaffský ulici v šestadevadesátém?“ otázala se.

„Ale tam byl mezi těmi útoky týden odstup,“ řekl jsem, ale věděl jsem, že to nezní moc přesvědčivě.

A tak jsem jel do práce taxíkem. Ten den ráno malá devítka nevybuchla. Jenže co z toho? Ani v normální devítce to za tu dobu, co jsem jezdil pracovat do Times Arrow, nikdy nebuchlo, a ostatně v malé devítce až do včerejška taky ne. A co z toho?

Amr Dijáb zpívá *Amarén* o jejích dvou lunách, přitom ale má na mysli její dvě oči, nebo možná její dvě...

Někdo mi pouští tuhle písničku, Dvě lundy od Amra Dijába, chtěl bych zavrtět hlavou, ale nedokážu se ani pohnout. Jestli je to celé jeden dlouhý sen, ještě jsem se z něj neprobudil... Ale není to sen, slyším Amra Dijába, cítím tu vůni, cítím masírující prsty, jak mi hnětou svaly, zarývají se mi hluboko do těla... Ale tělo se nehýbe, oči se neotevrou...

Po Dvou lunách začne Amr Dijáb zpívat *Habíbí, já núr al-én*, Světlo v tvých očích, a pak *Tamalli maak*, Napořád s tebou, a po něm zpívá Nawál Zughbíová a já si vzpomenu na *Já lejl já én* na libanonské Future TV, hudební pořad s tanečnicí a krásnými holkami... Kdo mi to pouští tuhle hudbu? Cítím příjemnou vůni, ne, tohle není Světlana, ta by něco řekla, nevydržela by tak dlouho mlčet. Ale teď nikdo nemluví, i když je kolem slyšet spousta různých hluků, někdo tu je. Rano, jsi to ty? Proč nic neříkáš. Zaposlouchám se, ale slyším jen Dijába a pak Nawál Zughbíovou a ty nechci... Kde jsem to byl? Pokud jsem v ráji, kde je máma? Kde je děda? Nenávidím to, nenávidím, nenávidím, nejsem tady, jsem...

Můj děda Fahmí Sabíh přišel do uprchlického tábora Al-Amarí v devětačtyřicátém. Většina obyvatel Bajt Mahsíru, vyhnaná v tom roce, se usadila na východ od Jordánu. Ale děda chtěl zůstat blízko svojí vesnice. Blízko domu, který postavil vlastníma rukama. Věřil, že se tam jednoho dne vrátí. Nakonec se tam nevrátil. Víckrát už svůj dům nespatriřil, stejně jako už víckrát nespatriřil své přátele a strýce. V Al-Amarí už nemohl chovat slepice. Nebylo na to místo. Potkal tam babičku Samíru. Přišla tam z Dejr Ajjúbu, velké vesnice, která už neexistuje. Židi na tom místě ani nezaložili osadu. Po osmačtyřicátém vesnici zbořili a postavili tam silnici.